

Nr 67.

Ankom till riksdagens kansli den 12 november 1943 kl. 12 m.

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående ändring i villkoren för vissa tomtupplåtelser.

I en till riksdagen den 1 oktober 1943 avlåten, till jordbruksutskottet hänvisad proposition, nr 328, har Kungl. Maj:t, under åberopande av bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över jordbruksärenden för samma dag, föreslagit riksdagen bifalla de förslag, om vilkas avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt under punkterna 1 och 2.

1:o.

Kungl. Maj:t medgav den 26 maj 1899 i enlighet med riksdagens beslut, att ett kronan tillhörigt område om 145.192 hektar vid Malmberget, vilket område å en av ingenjören H. Wennerström år 1898 upprättad karta betecknats med litt. X, finge med vissa angivna undantag från kronans mark avskiljas samt i huvudsaklig enhetlighet med uppgjord regleringsplan, sedan en lämplig tomt till bostadsplats för en skogsbevakare avsatts, fördelat i tomter, för bebyggande åt enskilde med äganderätt upplåtas. Förslag till köpeskillning för de särskilda tomterna skulle uppgöras av vederbörande revirförvaltare och en av länsstyrelsen utsedd person, därvid särskilt värde borde åsättas å tomt befintlig skog och särskilt värde själva jorden. Tomt skulle därefter få upplåtas till pris motsvarande minst den på detta sätt föreslagna köpeskillningen till den, som anmälde sig till erhållande av sådan tomt och därvid erlade värdet för å tomten befintlig skog jämte en femtedel av köpeskillningen för jorden. Som villkor för upplåtelse föreskrefs i övrigt bland annat, *dels* att den, åt vilken tomt upplåtes, skulle vara skyldig att, under iakttagande av de särskilda föreskrifter, som med avseende å områdets ordnande och bebyggande kunde varda honom vid upplåtelsen meddelade, inom två år från upplåtelsen ha å tomten påbörjat samt inom ytterligare tre år fullbordat boningshus, salubod eller annan därmed jämförlig byggnad, vid äventyr, om det försumrades, att tomtinnehavaren skulle vara sin rätt till tomten och den därför erlagda andel av köpeskillningen förlustig, *dels* ock att, sedan byggnadsskyldigheten blivit behörigen fullgjord och köpeskillningen till fullo guldits, köpebrev å tomt finge av länsstyrelsen för tomtinnehavarna utfärdas.

Vidare medgav Kungl. Maj:t den 23 maj 1902 i enlighet med riksdagens beslut, att ett å odisponerad kronoöverloppsmark i närheten av Ko-

skullskulle gruva i Gällivare socken beläget och å en av ingenjören H. Wennerström år 1900 upprättad karta med bokstäverna A-B-C-D-E-F-G-H-A be-tecknat område med en areal av 114.676 hektar finge, sedan visst markutbyte verkstälts, från kronans mark avskiljas samt, fördelat i byggnadstomter enligt uppgjord regleringsplan och vad den för bebyggande mindre lämpliga marken beträffade i mindre, för odling avsedda delar i enlighet med den plan, som för sådant ändamål kunde vara av statens lantbruksingenjör upprättad, för bebyggande och uppodling åt enskilda upplåtas. Förslag till köpeskilling för de särskilda tomterna och odlingslägenheterna skulle uppgöras av vederbörande revirförvaltaren och en av länsstyrelsen utsedd person. För upplåtelseerna föreskrevs motsvarande villkor rörande byggnadsskyldighet och utfärdande av köpebrev, som förut angivits för tomtupplåtelser från området vid Malmberget.

I skrivelse den 8 augusti 1942 har *kommunalnämnden i Gällivare* hemställt om sådan ändring av villkoren för försäljning av byggnadstomter i Malmbergets och Koskullskulle samhällen, att köpebrev kunde utfärdas sedan köpeskillingen erlagts, oavsett om tomten blivit bebyggd eller icke.

Över skrivelsen ha utlåtanden avgivits, den 31 augusti 1942 av länsstyrelsen i Norrbottens län och den 31 maj 1943 av kammarkollegiet.

Efter redogörelse för innehållet uti de avgivna yttrandena har *departementschefen* i ärendet anfört följande:

»I likhet med de hörda myndigheterna anser jag syftet med ifrågavarande framställning böra tillgodoses. Som kammarkollegiet framhållit erfordras härför icke blott medgivande att utfärda köpebrev, innan försålda tomter bebyggs, utan även ett borttagande av äventyret, att tomtinnehavaren skall vara sin rätt till tomten förlustig, om tomten ej bebyggs på angivet sätt och inom angiven tid och om den resterande köpeskillingen ej erlægges vid angiven tidpunkt. I stället böra, som kammarkollegiet vidare föreslagit, i köpekontrakten intagas bestämmelser dels om återköpsrätt för kronan, därest tomten icke skulle byggas, dels ock om skyldighet för köparen att för ogulden del av köpeskillingen lämna inteckning, som skall inlösas så snart byggnadsskyldigheten behörigen fullgjorts. För vidtagande av nu angivna ändringar i upplåtelsevillkoren torde riksdagens medgivande böra inhämtas.»

Utskottet biträder Kungl. Maj:ts förevarande framställning och hemställer alltså,

Utskottet.

att riksdagen må medgiva, att det för tomtupplåtelser från ifrågavarande områden vid Malmberget och Koskullskulle gruva i Gällivare socken för visst fall stadgade äventyret för tomtinnehavaren om förlust av rätten till tomten och den därför erlagda andelen av köpeskillingen må ersättas med bestämmelser av huvudsakligen det innehåll som av departementschefen angivits.

2:o.

Genom beslut den 20 maj 1892 hade ett vid avvittningen i Gällivare socken av Norrbottens län för allmänt behov avsatt område inom Gällivare by, tillhopa 131.5299 hektar, blivit med vissa angivna undantag mot utgörande av den ränta, som belöpte på det av avvittningsstyresmannen föreslagna skattetal $\frac{7}{64}$ mantal för alltid överlåtet åt Gällivare kommun med rätt för kommunen dels att å området upplåta mark åt enskilda till bebyggande mot de villkor kommunen kunde finna skäligt bestämma dels ock att tillsvidare och intill dess annorlunda kunde varda bestämt disponera för tomterna inflytande försäljningsmedel och tomtören. Vidare förordnade Kungl. Maj:t den 2 juni 1893, att byggnadsstadgan för rikets städer skulle i tillämpliga delar gälla för ett område vid Gällivare kyrkoby, som funnes utmärkt å en av dåvarande löjtnanten T. Helleberg upprättad karta och i beskrivningen till samma karta vore närmare angivet. Den 8 juni 1894 fastställde Kungl. Maj:t plan för reglering av berörda område, vilket omfattade, förutom annat, omförmälda jämlikt förstnämnda beslut den 20 maj 1892 till Gällivare kommun överlåtna mark.

Den 15 november 1901 berättigade Kungl. Maj:t Gällivare municipalsamhälle att tillsvidare och intill dess annorlunda förordnades för vissa ändamål förfoga över såväl då inestående tomtförsäljningsmedel som de medel, vilka inflöte av tomter inom ifrågavarande område, som därefter komme att försäljas.

I en till Kungl. Maj:t ställd, av länsstyrelsen i Norrbottens län med utlåtande den 19 september 1934 jämte yttranden av vederbörande municipalstyrelse och landsfiskal överlämnad ansökning anhöll Gällivare municipalnämnd, att Kungl. Maj:t måtte förordna icke blott att de fastigheter inom Gällivare municipalsamhälle, vilkas ägare erlade tomtören, för framtiden befriades från deras utgörande, utan även att vid blivande försäljningar av tomtmark villkoret om tomtörens utgörande icke längre behövde medtagas.

Genom beslut den 12 februari 1937 fann Kungl. Maj:t ansökningen icke föranleda annan Kungl. Maj:ts åtgärd än att Kungl. Maj:t *dels* förordnade, att innehavare av sådan fastighet inom Gällivare municipalsamhälle, varav i anledning av förberörda beslut den 20 maj 1892 utginge tomtören, finge friköpa sig från skyldigheten att utgöra dessa tomtören mot erläggande till municipalsamhället av ett penningbelopp, som i årlig ränta efter 5 procent avkastade en summa lika med fastighetens tomtören, *dels ock* förklarade municipalsamhället berättigat att förfoga över löseskillingen för sagda tomtören på tid och sätt, som i beslutet den 15 november 1901 stadgades om tomtförsäljningsmedel, dock under villkor att, sedan inlösen skett, genom municipal-samhällets försorg anmälan därom gjordes hos länsstyrelsen i länet, som hade att om skedd inlösen förvara anteckning.

Gällivare municipalsamhälle har sedermera i ansökning, som den 10 mars 1942 inkommit till jordbruksdepartementet, hemställt, att förut omförmälda ärende måtte upptagas till förnyad omprövning.

Över denna ansökning ha utlåtanden avgivits, den 14 november 1942 av länsstyrelsen i Norrbottens län och den 31 maj 1943 av kammarkollegiet.

Efter redogörelse för innehållet uti de avgivna yttrandena har *departementschefen* i ärendet anfört följande:

»Gällivare municipalfullmäktige ha enhälligt hemställt, att den till ifrågasvarande tomter knutna skyldigheten att årligen till Gällivare municipalsamhälle erlægga tomtören måtte upphöra. Inkomsten för municipalsamhället av dessa tomtören torde icke vara av större betydelse. Med hänsyn härtill anser jag i likhet med länsstyrelsen och kammarkollegiet, att hinder icke bör möta att för framtiden befria tomtägarna från erläggande av tomtören och att vid blivande försäljningar av tomtmark villkoret om tomtörens utgörande ej längre behöver medtagas. Ärendet synes böra underställas riksdagens prövning.»

Då utskottet icke har något att erinra gentemot Kungl. Maj:ts framställning under förevarande punkt, hemställer utskottet,

Utskottet.

att riksdagen må medgiva,

a. att skyldigheten att erlægga tomtören för de i det föregående omförmälda fastigheterna inom Gällivare municipalsamhälle må upphöra samt

b. att vid blivande försäljningar av tomtmark från förevarande område villkoret om tomtörens utgörande ej längre behöver medtagas.

Stockholm den 11 november 1943.

På jordbruksutskottets vägnar:

L. TJÄLLGREN

Närvarande: se utlåtande nr 66.